

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.009.06.2019

Pan Andrzej Mróz
Wójt Gminy Wierzchosławice
Wierzchosławice 550
33-122 Wierzchosławice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/077 – Zapobieganie rozprzestrzenianiu się barszczy kaukaskich w Polsce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Wierzchosławice, Wierzchosławice 550, 33-122 Wierzchosławice (Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Mróz, Wójt Gminy Wierzchosławice od 20 listopada 2018 r. Poprzednio funkcję Wójta pełnił Pan Zbigniew Drag.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość i skuteczność zwalczania barszczy kaukaskich.
Okres objęty kontrolą	Lata 2013-2019 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. 2 sierpnia 2019 r.)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Mariusz Pindral, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/115/2019 z 21 czerwca 2019 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania związane ze zwalczaniem barszczu kaukaskich na terenie Gminy Wierzchosławice.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W 2015 r. na terenie gminy zlokalizowano jedno miejsce występowania barszczu Sosnowskiego w miejscowości Bobrowniki Małe. W tym też roku Gmina przystąpiła do programu likwidacji barszczu Sosnowskiego realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Działania Gminy były konsekwencją poparzenia barszczem Sosnowskiego 9-letniego chłopca, w okolicy placu zabaw.

W latach 2015-2018 podpisano cztery umowy na dofinansowanie likwidacji rośliny w wyżej wymienionej lokalizacji poprzez oprysk. Zabiegi likwidacji barszczu Sosnowskiego przeprowadzano w latach 2016-2018 trzy razy w roku, w okresie wiosenno-letnim. Działania Gminy spowodowały skuteczną likwidację występowania tej rośliny w miejscowości Bobrowniki Małe.

Urząd weryfikował otrzymane od mieszkańców zgłoszenia o lokalizacjach barszczu Sosnowskiego. W latach 2018-2019 wpłynęły do Gminy zgłoszenia prawdopodobnego pojawienia się barszczu kaukaskich, jednak powołany specjalista nie potwierdził ich występowania.

Gmina podejmowała działania w celu podnoszenia świadomości mieszkańców na temat szkodliwości barszczu kaukaskich. Na swoich stronach internetowych Gmina zamieściła informacje na temat szkodliwości i sposobu postępowania z tym rodzajem roślin z odesłaniem (linkami) do innych stron o podobnej tematyce.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w regulaminach organizacyjnych Urzędu nie przypisano żadnej komórce obowiązku realizacji zadań związanych z inwentaryzacją i zwalczaniem barszczu kaukaskich. Zadania w powyższym zakresie realizował jeden pracownik jednostki, przy czym w jego zakresie obowiązków nie było zapisów bezpośrednio odnoszących się do inwentaryzacji i zwalczania tej rośliny. W wymienionych dokumentach znajdowały się ogólne zapisy dotyczące sprawowania kontroli, przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska.

Pracownik posiadał wyższe wykształcenie techniczne z zakresu chemii. Ukończył również studia podyplomowe z ochrony środowiska oraz odbył organizowane wspólnie przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie (WFOŚiGW w Krakowie) i Uniwersytet Rolniczy w Krakowie (UR w Krakowie) szkolenie z zakresu usuwania barszczu kaukaskich.

(akta kontroli str. 31-56)

W Gminie nie obowiązywały pisemne procedury związane ze zwalczaniem barszczu kaukaskich, w tym zasady inwentaryzacji. Wójt wyjaśnił, że nie było potrzeby wprowadzania formalnych procedur związanych ze zwalczaniem barszczu kaukaskich, ponieważ w ostatnich latach zidentyfikowano tylko jedną lokalizację tej rośliny, która została zwalczona. Ponadto Wójt oświadczył, że dzięki przeprowadzonej inwentaryzacji w 2015 r. sołtysi i mieszkańcy wiedzą, że wszelkie podejrzenia występowania barszczu należy zgłaszać do Urzędu Gminy.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

W przypadku otrzymania takiego zgłoszenia, podobnie jak miało to miejsce w 2015 r. i w latach 2018-2019, zostaną one zweryfikowane, a po potwierdzeniu rośliny zostaną usunięte. Ze względu na jednostkowy przypadek pojawienia się barszczu na terenie gminy, w obecnej sytuacji przyjęto zasadę reakcji na otrzymane zgłoszenia.

Rada Gminy nie podjęła uchwały, ani Wójt nie wydał zarządzenia porządkującego sposób zwalczania barszczu kaukaskich. Wójt wyjaśnił, że nie zidentyfikowano w Gminie problemu związanego z występowaniem barszczu kaukaskiego, poza jednym przypadkiem.

(akta kontroli str. 26-27, 182, 187)

W 2015 r., na terenie m. Bobrowniki Małe, wystąpił przypadek poparzenia barszczem Sosnowskiego 9-letniego chłopca koło placu zabaw. W tym samym roku Gmina przystąpiła do programu likwidacji barszczu Sosnowskiego realizowanego przez WFOŚiGW w Krakowie. Wymogiem programu było zinwentaryzowanie występowania barszczu Sosnowskiego na terenie Gminy oraz uzyskanie opinii Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie nt. zasadności wykonania zabiegów usuwających roślinę. W celu przeprowadzenia inwentaryzacji pracownicy Urzędu rozesłali do sołtysów pismo informujące o przystąpieniu do programu zwalczania barszczu kaukaskiego wraz ze wzorem formularza zgłoszenia występowania rośliny, który miał być rozdawany wśród mieszkańców. Do Urzędu wpłynęło 15 zgłoszeń.

(akta kontroli str. 4-30, 57-62)

Wszystkie zgłoszone działki (15 lokalizacji) poddano oględzinom z udziałem specjalisty z UR w Krakowie. Tylko w jednej lokalizacji potwierdzono występowanie Barszczu Kaukaskiego, tj. w m. Bobrowniki Mała (koło placu zabaw). Gmina nie starała się o dofinansowanie inwentaryzacji. Koszt inwentaryzacji (wynajęcia specjalisty) wyniósł 742,15 zł i został pokryty ze środków własnych Gminy.

(akta kontroli str. 94-101, 57)

Kolejnych kompleksowych inwentaryzacji (poza 2015 r.) występowania barszczu kaukaskiego na terenie Gminy nie przeprowadzano. Wójt wyjaśnił, że inwentaryzacja występowania barszczu kaukaskiego w 2015 r. objęła cały obszar Gminy, w tym tereny prywatne i tereny gminne. Zdaniem Wójta nie przeprowadzano kolejnych inwentaryzacji występowania barszczu kaukaskiego, ponieważ od 2015 r. nie wpłynęło od mieszkańców żadne potwierdzone zgłoszenie dotyczące występowania tej rośliny.

(akta kontroli str. 102, 104, 182)

W latach 2018-2019 mieszkańcy Gminy dokonali trzech zgłoszeń podejrzenia występowania barszczu Sosnowskiego. Wiosną 2019 r. pracownik Urzędu Gminy wraz ze specjalistą z UR w Krakowie dokonali oględzin ww. miejsc. W wyniku oględzin nie potwierdzono występowania barszczu kaukaskiego na terenie zgłoszonych działek. Specjalista za wykonaną pracę nie pobrał wynagrodzenia.

(akta kontroli str. 103)

W okresie objętym kontrolą Gmina podpisała cztery umowy z WFOŚiGW na dofinansowanie likwidacji barszczu Sosnowskiego w m. Bobrowniki Małe (koło placu zabaw), tj. umowę nr D/384/15/42 z 4 listopada 2015 r. na kwotę 1,7 tys. zł (całkowity koszt zadania 2,2 tys. zł), umowę nr D/076/16/42 z 15 czerwca 2016 r. na kwotę 2,8 tys. zł (całkowity koszt zadania 4,9 tys. zł), umowę nr D/049/17/42 z 5 czerwca 2017 r. na kwotę 2,2 tys. zł (całkowity koszt zadania 4,9 tys. zł), umowę nr D/021/18/42 z 25 maja 2018 r. na kwotę 2,2 tys. zł (całkowity koszt zadania 4,9 tys. zł).

Do każdej umowy załączono protokół odbioru prac, sprawozdanie z realizacji zadania wraz z dokumentacją fotograficzną oraz kopie faktur. Łącznie na ten cel wydano 16,9 tys. zł, z tego w ramach dotacji otrzymano 9 tys. zł.

(akta kontroli str. 63-93, 105-138)

Wykonawcę wyłoniono w trybie z wolnej ręki, stosownie do zarządzenia nr 0050.37.2014 Wójta Gminy Wierzchosławice z 16 maja 2014 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 tys. euro.

(akta kontroli str. 139-160)

Umowy na likwidację barszczu Sosnowskiego zawarto z firmą zewnętrzną. W każdej z umów wskazano metodę zwalczania rośliny (podano recepturę oprysku) i nr działki, na której ona występuje. Metoda zwalczania rośliny oraz receptura oprysku została zaproponowana przez powołanego eksperta z UR w Krakowie.

(akta kontroli str. 95-98, 161-167, 187)

Zwalczaniem barszczu Sosnowskiego objęto całą powierzchnię jego występowania (0,61 ha) na terenie działki nr 524/1 w m. Bobrowniki Małe. Znajdowało się na niej kilkanaście roślin we wczesnej fazie wzrostu (bez rozwiniętego kwiatostanu). Roślinę zwalczono opryskiem wg wytycznych powołanego specjalisty³. Zabiegi likwidacji barszczu kaukaskiego wykonano: 27 października 2015 r. (jeden zabieg), od 1 czerwca 2016 r. do 20 sierpnia 2016 r. (trzy zabiegi), od 2 czerwca 2017 r. do 20 sierpnia 2017 r. (trzy zabiegi) oraz od 30 maja 2018 r. do 20 sierpnia 2018 r. (trzy zabiegi). Wójt wyjaśnił, że działka na której znajdował się barszcz kaukaski należy do Spółki Pastwiskowej i jest regularnie trzy razy w roku koszona, co również przeciwdziała wyrastaniu barszczu kaukaskich. Gmina uzyskała zgodę Spółki Pastwiskowej na zastosowanie oprysku celem wyeliminowania barszczu kaukaskiego. Ponadto Wójt oświadczył, że barszcz kaukaski pojawił się na terenie ww. działki po zalaniu jej przez wodę w czasie powodzi w 2010 r., tak więc prawdopodobną drogą rozsiania tej rośliny była woda.

(akta kontroli str. 92, 98, 182, 187)

W toku kontroli przeprowadzono oględziny działki w Bobrownikach Małych, na której występował barszcz Sosnowskiego. Ustalono, że działka była skoszona i nie rósł na niej barszcz kaukaski (roślina nie była w widocznej fazie rozwoju).

(akta kontroli str. 168-172)

W latach 2013-2019 Starostwo nie podejmowało działań związanych ze zwalczaniem barszczu kaukaskich na terenie powiatu tarnowskiego. Nie współpracowało również w tym zakresie z Gminą Wierzchosławice.

(akta kontroli str. 184-185)

Komendant Gminnej Ochrony Przeciwpożarowej oświadczył, że po przeprowadzeniu rozmów z prezesami i naczelnikami Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu Gminy Wierzchosławice otrzymał informacje, że w ostatnim czasie nie napotkano się na barszcz kaukaski na terenie Gminy.

(akta kontroli str. 184-186)

Gmina umieściła na swojej stronie internetowej informacje o dofinansowaniu z WFOŚiGW w Krakowie likwidacji barszczu Sosnowskiego oraz na temat szkodliwości i sposobu postępowania z barszczem kaukaskim z odesłaniem

³ Roundup Ultra 360 SL i Chikara 25 WG.

(linkami) do innych stron. W 2015 r. wysłano również pisma do Sołtysów z prośbą o inwentaryzację i poinformowanie mieszkańców o szkodliwości barszczy kaukaskich. Innych działań informacyjnych i edukacyjnych nie podejmowano. Działki w Bobrownikach Małych, na której występował barszcz kaukaski nie oznaczono żadnymi tablicami ostrzegawczymi.

(akta kontroli str. 173-181, 183)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W związku z niesformułowaniem wniosków pokontrolnych Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie nie oczekuje odpowiedzi na niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Kraków, września 2019 r.

Kontroler

Mariusz Pindral

główny specjalista kp.

.....